

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

היכל ששי
קובץ שלשלת האור
שער עשרים ואחד

מאמר ארי'ע אשריכם ישראל

תרל"ט

מ א ת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שמואל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"ק

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וארבע לבריאה

מאה ושתים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע ונ"ד שנה לנשיאותו

לזכות

החתן הת' חיים שאול וזוגתו מרת רייזל שיחיו ברוק

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

ט"ו אלול, ה'תשס"ד

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' שמואל וזוגתו מרת רחל לאה שיחיו ברוק

הרה"ת ר' ישראל בער הלוי וזוגתו מרת הינדא שיחיו גורוויץ

זקניהם

הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוגתו מרת חנה שיחיו ברוק

הרה"ת ר' מרדכי הכהן וזוגתו מרת דוואשא שיחיו רבקינ

מרת ביילא שתחי' גורוויץ

הרה"ת ר' לוי יצחק וזוגתו מרת גוטע שיחיו שפירא

וזהו שאמר ר"ע אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם, מי הוא בחי' התחברות ויחוד חו"ב, כי יו"ד הוא בחי' חכמה ומ"ם הוא בחי' מקוה, וע"י יחוד חו"ב עי"ז מטהר אתכם שהוא בחי' מקוה שלמעלה מבחי' ל"ט מלאכות ול"ט מלקות שזה המקוה מטהר את הטמא גופא שמטמא נעשה טהור. וזהו מ' יום שמחדש אלול עד יוה"כ שיוה"כ הוא בחי' בינה דהיינו שאז מאיר גילוי התענוג בבינה התגלות עתיק, וע"כ עי"ז נמשך מחילת עוונות. אך זהו דוקא ע"י מקוה שבמקוה יש שני פירושים, א' ל' תקוה, והב' מל' אוה מל' רצון שירצה בזה, ואהבת את הוי' אלקיך, אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף, עי"ז נמשך יחוד חו"ב שאז מאיר תענוג עליון, ועי"ז מטהר את הטמאים כו' כנ"ל.

**MAAMMAR
OMAR RABBI AKIVA
ASHREICHEM YISROEL —5639**

Copyright © 2004 by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:
291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / Fax 778-4148
www.kehotonline.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

ב"ה.

פתח דבר

לקראת ש"פ נציבים-וילך הבעל"ט, הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה „אר"ע אשריכם ישראל" מאת כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע מסוף שנת תרל"ט.

בכותרת המאמר נרשם בגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש: „לא נא", ור"ל שהמאמר לא נאמר בשעתו.

המאמר נדפס כאן בפעם הראשונה מבוך כתי"ק, והוא תדפיס מ„ספר המאמרים תרל"ט" חלק ב' שנמצא בדפוס.

*

לתועלת הלומדים ומעיינים הוספנו בשולי הגליון ציונים ומראי מקומות – נערכו ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב והרה"ת ר' יהונתן דוד שי' (בהרב"צ ע"ה) רייניץ.

מערכת „אוצר החסידים"

כ"ג אלול ה'תשס"ד
מאה ושתים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע ונ"ד שנה לנשיאותו
ברוקלין, נ. י.

מקוה דהיינו בחי' בינה כי אהי' עם מילוי ההי"ן בגימ' מקוה שהוא קנ"א ונעשה יחוד חו"ג עי"ז מטהר את הטמאים כו'. ולהבין זה מפני מה כשנמשכים הד' יודי"ן בבחי' בינה עי"ז המים מטהרים כו', וגם בנש"י שהמים מטהרים כו', וצ"ל למה מים דוקא. אך הענין הוא דהנה ארז"ל כל המתענה תענית חלום בשבת קורעין לו גזר דין של ע' שנה, ולכאורה אינו מובן זה שהרי בשבת הוא בחי' ענג ואסור לצער בשבת וא"כ לכאורה הוא איסור, וא"כ למה קורעין כו'. אך בזה מתרץ זה עם משל א', והיינו כמו למשל המלך שעושה משתה והוא בשמחה וכשרואה עני עומד על הפתח ומצער א"ע אינו יכול לסבול הצער שלו, ומצוה שיעשו רצונו, וכמו למשל מלך כשהוא בשמחה עושה הנחה למדינתו ושולח אסיריו חפשי ואינו יכול לסבול הצער שלהם, משא"כ כשאינו בשמחה, אדרבה מלך במשפט יעמיד ארץ. וכך מי שמתענה תענית חלום בשבת ששבת הוא בחי' ענג וכמ"ש וקראת לשבת ענג, אז תתענג על הוי', וע"כ מי שמתענה תענית חלום בשבת ומצער א"ע על עוונותיו עי"ז אין יכולין לסבול הצער שלו, ומוחלין לו על כל עוונותיו. ובזה יובן הענין מה שהמים מטהרים כי מים הוא בחי' חכמה, והנה חכמה עדיין הוא למעלה מהשגה, והנה אנו רואים שגילוי התענוג הוא דוקא כשנמשך השכל בבחי' הבנה והשגה, משא"כ כשהוא למעלה עדיין מבחי' הבנה והשגה אינו מתענג כלל, וע"כ בבחי' חכמה לבד אינו מאיר שם גילוי התענוג עליון, משא"כ כשנמשך המשכת חכמה בבחי' בינה והשגה עי"ז נעשה למעלה בחי' גילוי התענוג, וכמ"ש בע"ח שהתגלות עתיק יומין הוא בבניה דוקא, וע"כ כשמאיר בחי' תענוג עליון וטובל במקוה ומצער א"ע על עוונותיו אין יכולין לסבול הצער שלו ועי"ז המים מטהרים לפי שאז מאיר מבחי' תענוג עליון ואינו תופס מקום העון כלל.

אוה"ת דרושים ליוהכ"פ שם ס"ע א'תקצה"ו.
וכמו למשל מלך: ראה סידור עם דא"ח שם קנז, א. קנז, סע"ד. לקמן ד"ה ומעתה כו' ארז"ל בכ"ה באלול נבה"ע ס"פ ט'.
ששבת הוא בחי' ענג וכמ"ש וקראת לשבת ענג: ראה לעיל סד"ה ומעתה כו' הריעו לה' כל הארץ. וש"נ.
שהתגלות עתיק יומין הוא בבניה דוקא: ראה תו"א ר"פ לך לך יא, ב. ובכ"מ.
כשמאיר בחי' תענוג עליון וטובל במקוה ומצער א"ע על עוונותיו . . המים מטהרי': ראה ד"ה זה תרנ"ה: דמפני שהמקוה מורה על יחוד חו"ב שבהם ועל ידם מתגלה עונג העליון, והטמא טובל א"ע ומצטער על שנטמא ממלאין לו בקשתו ומטהרים אותו.

זה תרנ"ה: מקוה הוא מקום קיבוץ המים, והנה מים הוא חכמה שהוא שם ע"ב שם ה' במילוי יודי"ן כו' ולכן שיעור מקוה הוא מ' סאה נגד הד' יודי"ן דשם ע"ב, ועצם המקוה הוא בינה כו' דהמקוה והמים שבו מורה על יחוד חו"ב. [וראה לקמן הערה ד"ה: יחוד חו"ג].
אהי' עם מילוי ההי"ן בגימ' מקוה: ראה כוונת המקוה מהבעש"ט נדפס בהוספות לסידור עם דא"ח שטו, א. אוה"ת דרושים ליוהכ"פ שם ע' א'תקצב.
יחוד חו"ג: אוצ"ל: יחוד חו"ב. [וראה לעיל הערה ד"ה כשנמשכי' הד' יודי"ן. ולקמן בסוף המאמר].
ארז"ל כל המתענה תענית חלום בשבת . . ולכא' . . ואסור לצער בשבת: בהבא לקמן ראה

(משנה פב"ת דיומא). אר"ע אשריכם ישראל מפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר וזרקתי כו', ואומר מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים כך הקב"ה מטהר את ישראל. הנה בפ"י תי' מקוה יש שני פירושים, הא' הוא מל' יקוו המים שמקום קיבוץ המים למקום א' נק' בשם מקוה, והב' מלשון קוה אל ה', טוב ה' לקויו שהוא לשון תקוה.

והנה ידוע שיעור המקוה הוא מ' סאה דוקא, וזהו מ"ש ויהי שם עם ה' ארבעים יום שהוא ענין מ' סאה דמקוה. ולהבין זה צ"ל מ"ש כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ, דלכאורה קשה למה נק' המבול בשם מי נח שהוא לשון נייחא והלא המבול ה' לשחת כל בשר אשר על הארץ שהוא היפך מבחי' נייחא. והענין הוא דהנה ידוע הקושיא המבואר בת"א פ' נח ד"ה מים רבים כו' למה ה' צריך המבול שיהי' ארבעים יום דוקא, והוא מפני שמ' יום שהלך המבול הם נגד מ' סאה דמקוה, כי המבול ה' כדי לטהר את הארץ שהיא בחי' מל' שנטמאה בגזל ובמוציא זרע לבטלה, וע"י שהשחיתו דרכם על הארץ שהוציאו זרע לבטלה בלא נקבה עי"ז המשכו את האור עליון למעלה שלא ע"י נוק' שהיא בחי' מל' שהיא בחי' ארץ, והמשכו האור בקליפות, וכדי לטהר את הארץ מטומאתה ה' המבול ארבעים יום דוגמת המקוה שצריך ארבעים סאה דוקא.

ולהבין ענין הטהרה של המבול, הנה כתי' מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה, לפי שהאהבה שלהם נמשך מלמעלה, וכמ"ש לעיל

בת"א פ' נח בד"ה מים רבים: דף ת, ג ואילך. [ובהבא לקמן עד פסקא: אך יש עוד בחי' מקוה ראה תו"א נח שם. ובהביאור ע"ז באוה"ת נח (כרך ג) תרכא, א ואילך].
המבול ה' כדי לטהר את הארץ: בד"ה זה תרנ"ה שם מוסיף: לא כמו שסוברים העולם שהמבול ה' רק בכדי להאביד החוטאים, דאם רק זה ה' הכוונה בלבד הרי הקב"ה שהוא כל יכול ה' יכול להאבידם ברגע אחד, וכמו שמצינו במחנה סנחריב, אלא שעיקר הכוונה ה' בכדי לטהר את הארץ. ע"כ. ועד"ז הוא בתו"א נח ח, ג שם.
שהשחיתו דרכם על הארץ שהוציאו זרע לבטלה: ראה בארוכה באוה"ת נח סז, ב. שם (כרך ג) תרכד, א ואילך (בשם השל"ה).
ולהבין ענין הטהרה של המבול הנה כתיב מים רבים: בהבא לקמן ראה ד"ה מים רבים בתו"א נח שם. ובאוה"ת נח שם (כרך ג) תרכא, א ואילך.

אר"ע אשריכם ישראל: מאמר זה מיוסד על ד"ה זה באוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' איתקעו ואילך (פרקים: א, ז, ט, י"ד-ט"ו ורפ"ז). ונמצא בשינויים וביאורים בד"ה זה תרנ"ה (בסה"מ ליקוט ח"ב ע' כט ואילך).
להתחלת וסיום המאמר ראה ד"ה זה בס' תרמ"ב וד"ה זה בהמשך תרס"ו ע' שפ. וע' שפז"ח. וד"ה זה בסה"מ תשי"ז. וראה גם לקו"ש ח"א ע' 11 ואילך.
ממעל להמאמר נרשם בגוכתיק: לא נא' [ור"ל שמאמר זה לא נאמר בשנת תרל"ט]. וראה לקמן ד"ה להבין שרשי הדברים הנ"ל שהוא כנראה ביאור למאמר זה (בהמבואר כאן בענין סליחת העוונות).
מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר . . . בפ"י תי' מקוה יש שני פירושי': ראה אוה"ת דרושים ליוהכ"פ שם ע' איתקעו: באמת מקוה לשון תקוה, רק על המשנה שמפ' מקוה לשון מה מקוה מטהר קשה. עיי"ש. וראה גם שם ריש ע' איתקפו.

וע"י הביטול שלמטה עי"ז ממשיך מבחי' עם ה' החסד שנמשך מבחי' הגדולה. וזהו מ"ש ויהי שם עם ה', כי תורה נמשך ג"כ מבחי' עם הוי' החסד וכמ"ש פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה. אך כדי שיומשך התורה למטה מבחי' עם ה' החסד, זהו ע"י הביטול וכמ"ש וימת שם משה עי"ז דוקא המשיך התורה מבחי' עם ה' החסד שהוא בחי' רב חסד.

והנה ביוהכ"פ מאיר ג"כ מבחי' רב חסד זה כמ"ש כי עמך הסליחה למען תורא, דהיינו שסליחת העוונות נמשך מבחי' כי עמך בחי' עם ה' החסד, לפי שע"פ חכמה א"א להיות סליחת העוונות כי שאלו לחכמה נפש החוטאת במה תתכפר כו', וכדי שיהי' בחי' סליחה זהו ע"י המשכה מבחי' כי עם ה' החסד שאין העון תופס מקום כלל. וזהו שביוה"כ מתפללים ה' תפלות וה' עינויים, והיינו שע"י ה' בחי' הנ"ל נמשך מבחי' והיד החמשתית שלית שמאלא בהאי עתיקא, ועי"ז נמשך בחי' סליחה וכמ"ש כי עמך הסליחה. ומעתה י"ל מ"ש ונהורא עמי' שריא, דהנה ארז"ל אור שנברא ביום ראשון ראה שאין העולם כדאי להשתמש בו הבדילו לצדיקים לעיל לעצמו. והענין הוא, דהנה כתיב כי שמש ומגן הוי' אלקים, ששם הוי' אינו מאיר למטה בב"ע כ"א ע"י שם אלקים, שהוא מסתיר על גילוי שם הוי', אך באצ"י מאיר גילוי שם הוי' בלי שום הסתר כו'. וזהו שאור שנברא ביום ראשון הבדילו לעצמו, דהיינו לעולם האצ"י שמאיר שם גילוי שם הוי', שאור שנברא ביום ראשון הוא בחי' אור המאיר בשם הוי'. וזהו מ"ש לדוד ה' אורי וישעי, דהיינו ג"כ אור המאיר בשם הוי'. וזהו מ"ש במשה ויהי שם עם ה' והיינו שהשיג שם גילוי אור המאיר בשם הוי', והיינו לפי שקיבל את התורה ובתורה מלובש האור וכמ"ש עוטה אור כשלמה.

והנה בזה יובן ענין מ' יום שהוא בחי' מ' סאה דמקוה, דהנה מ' סאה דמקוה הוא בחי' ד' יודי"ן שהוא ד' יודי"ן של אני לדודי ודודי לי, וד' יודי"ן הוא מילוי של ש' הוי' של ש' ע"ב שהוא בחי' חכ' סתימאה ולכך הוא בחי' יו"ד, דהנה יו"ד הוא בחי' צמצום והיינו שכדי שיומשך מאוא"ס א"א להיות כ"א ע"י צמצום והארה מאוא"ס ב"ה, וכמו למשל המעיין שתחילת המשכתו הוא בבחי' צמצום ואח"כ נעשה נהר בבחי' התפשטות והתרחבות, ועד"ז כדי שיומשך בחי' או"א"ס זהו ע"י צמצום, ולזה מורה היו"ד שהוא ראשית הגילוי מאוא"ס ולכך הוא בצמצום. והנה הוי' במילוי יודי"ן היינו שהיו"ד מאיר בכל האותיות בשוה, ולכך כשנמשכים הדי' יודי"ן בבחי'

שביוהכ"פ מתפללי' ה' תפלות וה' עינויים . . . מבחי' והיד החמשתית: ראה לקו"ת פנחס פ, סע"ד ואילך. לקו"ש ח"ד ע' 1154.
והנה בזה יובן ענין מ' יום: בהבא לקמן ראה אוה"ת דרושים ליוהכ"פ שם ס"ע איתקעו. הבא לקמן עד סיום המאמר (פסקא: וזהו שאמר ר"ע) מיוסד על ד"ה ענין המקוה בסידור עם דא"ח שם קנא, א ואילך. ובד"ה להבין כללות כוונת המקוה שם קנא, ב ואילך.
מ' סאה דמקוה . . . שהוא ד' יודי"ן של אני לדודי ודודי לי: ראה אוה"ת דרושים ליוהכ"פ שם ע' איתקעו.
כשנמשכי' הדי' יודי"ן בבחי' מקוה דהיינו בחי' בינה: ראה גם לקו"ת ואתחנן ו, רע"ג. וראה ד"ה

מים רבים הנ"ל נעשה להם התרוממות בעילוי יותר כו'. וזהו מי נח שנק' נייחא ל' מנוחה שע"י המבול דוקא נעשה אח"כ נייחא, וכמו שבת שנק' מנוחה כמ"ש ומנוחה לחיי העולמים, והמנוחה של שבת נעשה דוקא ע"י ששת ימי החול ששת ימים תעבוד, שהוא ענין ששת ימי החול ל"ט מלאכות, שהוא כמו ארבעים סאה במבול וכמ"ש במשנה אבות מלאכות ארבעים חסר אחת, שהמלאכות הן ארבעים כמו ארבעים סאה דמקוה רק שנחסר אחת. וזהו ג"כ ענין ל"ט מלקות שנאמר ארבעים יכנו, רק שנחסר אחת כדי שלא יהי' דין קשה כמו המבול. וע"י הל"ט מלאכות שנק' מים רבים לברר הטוב מהרע, ע"י נעשה אח"כ בשבת בחי' מנוחה עליית העולמות ותרם התיבה כו', על מי מנוחות ינהלני כו'. וכן ע"י ל"ט מלקות נעשה אח"כ בחי' גילוי, וכמו שא' ריש מתיבתא דג"ע אעא דלא סליק ב"י נהורא מבטשין ל"י, וכך גופא דלא סליק בה נהורא דנשמתא מבטשין ל"י, כי חולשא דגופא תוקפא דרוחא, וע"י הביטוש נעשה אח"כ בחי' גילוי הנשמה. וכך ע"י מים רבים הנ"ל נעשה אח"כ האהבה לה' בתוקף. אך הנה כתיב כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כו', והיינו כי אעפ"י שמים רבים הנ"ל מטהרים את הארץ, מ"מ לא היו מטהרים אלא ע"י שכלו את הרע לגמרי והעלו את הטוב, אבל הרע עצמו לא נתעלה, וכן ענין ל"ט מלאכות אעפ"י שהן בירוים מ"מ הרי הם רק לברר את הטוב מן הרע, אבל הרע נשאר בבחי' רע.

אך יש עוד בחי' מקוה שמטהרת את הטמאים לגמרי שמשמא נעשה טהור, וזהו ענין מ' יום של הלוחות וכמ"ש ויהי שם עם ה' ארבעים יום. ולהבין ענין מקוה זו, צ"ל משארז"ל משה רבינו לא מת, כתיב הכא וימת שם ולהלן כתיב ויהי שם עם ה', וילפינו שם שם לגז"ש מה להלן עומד ומשמש במרום אף כאן עומד ומשמש במרום. וי"ל א"כ למה כתיב וימת כו'.

אך הענין הוא דהנה כתיב במדבר הזה יתמו ושם ימותו, ופי' בזהר שע"י מדבר באו לבחי' תמים תהי' עם ה' אלקיך. והנה פי' תמים שיהי' תוכו כברו, דהנה

ל"ט מלאכות . . ארבעים חסר אחת . . ל"ט מלקות: ראה בכ"ז אוה"ת יתרו ע' תקנוד. סה"מ תר"ל ע' רמד. וע' רנב.
 ל"ט מלקות . . שנחסר אחת כדי שלא יהי' דין קשה כמו המבול: ראה ד"ה זה תרנ"ה: ולכן אי' בזה"ק שהל"ט מלקות הוא ג"כ כמו מקוה ארבעים סאה שהכוונה מהל"ט מלקות בכדי לאדכאה לבני נשא, אך מה שמלקות הוא ל"ט הוא מפני שהוא גבורה ובכדי שלא יהי' התגברות הגבורה לכן כתבו רז"ל מ' חסר אחת, אבל הכוונה הוא כמו מקוה. וכמו שא' . . אעא דלא סליק ב"י נהורא: הובא ונת' בתניא פכ"ט (לה, סע"ב). וראה גם לעיל סד"ה ידבר גי' זאת חוקת.
 אך הענין הוא דהנה כתי' במדבר הזה יתמו: בהבא לקמן ראה אוה"ת דרושים ליוהכ"פ שם ע' איתקפד.
 במדבר הזה יתמו . . שע"י מדבר באו לבחי' תמים תהי': בהבא לקמן ראה לקו"ת פ' ראה לב, ג. אוה"ת שלח ע' תקסט. נ"ך ע' תרמח. ביאוה"ז להצ"צ ח"א ע' רסט ואילך. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תנא ואילך.
 והנה פי' תמים תהי' שיהי' תוכו כברו: בהבא לקמן ראה אוה"ת דרושים ליוהכ"פ שם ס"ע איתקפא-ב (בשם רבינו בחיי ע"פ תמים תהי').

כתיב ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו כו' ואעפ"כ והוא רחום יכפר עון, והיינו לפי שאעפ"כ הם בטלים בחיצוניות, והחיצוניות תופס ג"כ מקום, וכמארז"ל מאן דלא כרע במודים אינו קם בתחיית המתים, אך אם כרע במודים אף שאינו יודע (וכמו שאמר אביי באו ונחזיק טובה לראש דמעצמי' כרע) קם בתחיית המתים, והיינו לפי שאעפ"כ בחיצוניות הוא בטל, וכן אדם שהוא מתפלל אעפ"י שהוא מתפלל בלא כוונה ואינו יודע כלל מה הוא מתפלל אעפ"כ זה תופס מקום, ואינו דומה כלל למי שאינו מתפלל כלל, וע"כ אף אם ויפתוהו בפיהם בלבד אעפ"כ והוא רחום. אך מ"מ אינו רק בחי' ברו, אבל בתוכו אינו מאיר בחי' אלקות, וזהו מ"ש כי פנו אלי עורף ולא פנים, היינו אף שפנו אלי אך הוא בבחי' חיצוניות ולא בבחי' פנימיות, אבל שיהי' תוכו כברו היינו שיהי' מאיר אלקות בתוך תוכו וכמ"ש ונקדשתי בתוך בני' היינו שיהי' קדוש בתוכו כו', וכמ"ש אני הוי' לא שנית ואתם בני' לא כליתם היינו שהנביא קובל ע"י שבאמת הי' צ"ל כלות הנפש מזה, רק לפי שאינו מאיר בבחי' פנימי'. וזהו מ"ש במדבר הזה יתמו שע"י מדבר דוקא הגיעו לבחי' תמים תוכו כברו. דהנה ענין מדבר הוא מ"ש ארץ ציה ועיף בלי מים, שהוא בחי' חשך והעלם שאינו מאיר אלקות בבחי' גילוי, אך ע"י שהוא בחי' חשך והעלם, ונעשה בחי' אתכפיא ואתהפכא ע"י דוקא נעשה בחי' תמים, כי יתרון האור מן החשך דוקא. וזהו ענין הנסיונות שנעשה לאדם שהנסיון הוא שמסתיר על גילוי אלקותו, לפי שהם הסתר פנים והסתלקות חיות השפע במניעת בריאות הגוף או ממון, כדי להסתיר על אור וחיות ה' וקדושתו, ובשביל כך באין לו הנסיונות כדי שיתגבר עליהם, וע"י יגיע לבחי' גבוה יותר בחי' תמים (וע' בלק"ת פ' ראה בדרוש אחרי ה' אלקיכם). והנה ע"י שהוא בחי' תמים ע"י הוא עם ה' אלקיך, דהנה ש' הוי' וש' אלקים למעלה הוא בחי' תוך וברו, וכמ"ש כי שמש ומגן ה' אלקים, ששם אלקים מסתיר על שם הוי', אך ע"י בחי' תמים ע"י נעשה למעלה ג"כ יחוד ש' הוי' בש' אלקים שיהי' תוכו כברו למעלה ג"כ כמו שהוא למטה. וזהו במדבר הזה יתמו. ושם ימותו זהו ענין נפילת אפים שהוא למעלה גם מבחי' תמים לפי שהוא מס"נ ממש כמ"ש אליך ה' נפשי אשא כמאן דמסר עצמו למיתה שהוא בחי' ביטול במציאות ממש. וזהו ענין מ"ש אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, שהתורה צריך שיהי' בבחי' ביטול דוקא, ואשים דברי בפיך, כל האומר אין לי אלא תורה כו'.

דהנה כתי' ויפתוהו בפיהם . . ואעפ"כ והוא רחום יכפר עון: ראה פרש"י ומצוד" עה"פ (תהלים עה, לד-לח).
 שבאמת הי' צ"ל כלות הנפש: ראה תו"א יתרו סז, א. לקו"ת דרושים לר"ה סא, ד. סה"מ תרל"ב ח"א ע' רצג. תרל"ג ח"א ע' רצה.
 בלק"ת פ' ראה בדרוש אחרי ה': דף יט, סע"ב ואילך.
 נפילת אפים . . שהוא מס"נ ממש . . ביטול במציאות ממש: ראה לקו"ת ראה שם לב, ג.

וְזָהָן וימת שם וגמרינו שם שם מויהי שם עם ה', דהיינו שכשעלה להר לקבל את התורה הגיע לבחי' ביטול במציאות ממש כמו וימת, ואף שמשא הי' בחי' מ"ה, אך מ"מ כדי לקבל התורה הי' צריך להגיע לבחי' ביטול גדול יותר אף לפי מדרגתו, וזהו מ"ש לחם לא אכל ומים לא שתה שאף שאכילתו הי' בחי' גבוה מאד, וגם שאכילתו הי' אכילת לחם אבירים שהי' נבלע באבירים, אעפ"כ כדי לקבל התורה גם אכילתו הוא בחי' יש עדיין, ע"כ לחם לא אכל כו'. וזהו דעת מ"ד משה רבינו לא מת, ומ"ש וימת שם משה היינו שהגיע אח"כ לבחי' ביטול גדול יותר וכמשארז"ל גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, לפי שמשא בחייו לא השיג רק מ"ט שערי בינה, ובמותו השיג גם שער הנו"ן דבינה, לפי שהגיע לבחי' ביטול גדול יותר, וזהו ויהי שם עם ה' שכדי לקבל את התורה הי' צריך שיהי' בבחי' ביטול במציאות ממש, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי'.

וְלִהְבִּין ענין מ"ש ויהי שם עם ה', הנה כתיב כי עם ה' החסד וכן כתי' ונהורא עמי' שריא, והנה מ"ש עם ה' החסד דוקא זהו קאי על עצמות אוא"ס המאיר בכתר עליון, וע"ז אמר כי עם ה' החסד דהיינו שאין שם רק בחי' חסד לבד וכמ"ש בע"ח לית שמאלא בהאי עתיקא, ואין הפי' שאין שם רק בחי' חסד לבד שהרי גם הכתר כלול מכל הע"ס ויש שם ג"כ גבורה, אלא ששם גם היד שמאל שהוא בחי' גבורה הוא ג"כ ימין וכמ"ש ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב, ב"פ ימין, והיינו לפי שבקי"ס הי' הגילוי מבחי' עתיק יומין וכמ"ש מה תצעק אלי בעתיקא תליא מילתא, וע"כ כתיב ב"פ ימין, ואדרבה שמיד שמאל נמשך התגברות החיות יותר, כי למטה באצ"י הגבורה הוא בחי' דין ג"כ, אך למעלה הוא רק בחי' חסד, וחסד זה נמשך מבחי' ולגדולתו אין חקר לפי שאינו תופס מקום כלל ע"כ הוא רק חסד, לפי שאם יש דין הרי הוא תפיסת מקום עכ"פ (שפועל שינוי) א"כ הוא בחי' גבול, משא"כ כשלגדולתו אין חקר בלי גבול אינו תופס מקום כלל, ע"כ הוא רק חסד. אך זהו למעלה שהחסד נמשך מבחי' הגדולה. אך למטה הוא להיפוך שהחסד נמשך מצד הביטול, לפי שאם הוא יש ודבר אינו יכול להיות משפיע וכמ"ש ולעלוקה שתי בנות הב הב, לפי שאם הוא יש הוא צריך לכל דבר, וכן אנו רואים בחוש בעושי צדקה שלא יתן כ"א ע"י שישים א"ע כעפר, משא"כ אם מחשב עצמו ליש ודבר לא יתן כ"א איזה מותרות ממה שיש לו, אבל לא יגיעו ועמלו לחיי נפשו, שלזה צריך לשבר תאוות נפשו הנמשכים מגסות הרוח ולהחשיב א"ע שיהי' כמו חברו המקבל ממנו, ומאי חזית דדמא דידך סומק טפי כו', שיהי' לו מה לאכול ולשתות ולרש אין כל, מאי שנא ולמה יגרע הלא אב א' לכולנו. וע"כ אברהם שהי' בחי' ואנכי עפר ואפר הי' איש החסד, כי אברהם אבר מ"ה, וע"כ הי' איש החסד.

וְלִהְבִּין ענין מ"ש ויהי שם עם ה': בהבא לקמן (בפיסקא זו ושלאתרי') ראה אוה"ת דרושים ליוהכ"פ שם ע' איתקצא (בשם רבינו בחי' ע"פ ויהי שם עם ה').

למעלה שהחסד נמשך מבחי' הגדולה . . . למטה . . . מצד הביטול: ראה בכ"ז בארוכה בסה"מ תרכ"ז ע' קצח ואילך (ובהנסמן שם בהמ"מ).

מיני' רשפי' רשפי' אש שלהבת י"ה ותרגום של רשפיה הוא גומרי פי' גומר הוא גחלת שהוא מקור האש. והנה ידוע מ"ש בס"י ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת, שע"ס נק' בשם אש. כי טבע האש לעלות למעלה, כי הנה ד' יסודות הם כנגד ד' עולמות אבי"ע, רוח מים עפר הם נגד ג' עולמות ב"ע, ואש הוא כנגד עולם האצ"י שהוא בחי' מדות, והיינו לפי שאור האצ"י אין לו כלים להתפשט למטה כמו האש כו', וזהו שנמשל הקב"ה לאש כמ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה, והיינו לפי שהחיות הנמשך מאוא"ס הוא בחי' רצוא ושוב, מטי ולא מטי שאין לו כלי להתפשט למטה, וע"כ נמשל לאש (ע' בלק"ת פ' נצבים בדרוש אתם נצבים). ושללהבת הקשורה בגחלת, היינו שיש חילוק בע"ס איך שהם נעשים בגילוי בחי' מדות כשלהבת היוצא בגילוי מן הגחלת, לכמו שהם קשורים במקורם טרם שיצאו לידי גילוי כו'. ושרש אהבה זו של נש"י נמשך מבחי' שלהבת י"ה, וע"כ מים רבים לא יוכלו לכבות, כי מה שמים מכבין אש זהו באש שלמטה, אבל לא אש שלמעלה, כי במקור האש אינו שייך כיבוי, כמו למשל שאנו רואים בצור (הנק' קרעמיו) אע"פ שמוציאים ממנו אש אינו שייך אצלו כיבוי, והיינו לפי שהוא מקור האש, וכך לפי שאהבה זו נמשך מבחי' שלהבת י"ה אש שלמעלה, וע"כ אינו יכול לכבות, וכ"ש ששרשם נמשך מבחי' רשפי' אש שהוא מקור של ע"ס ע"כ לא יוכל לכבות את האהבה, ואדרבה ע"י מים רבים הנ"ל נעשה האהבה לה' חזקה ביותר בבחי' אהבה ותשוקה נפלאה, והיינו שע"י התבוננות איך שהוא רחוק מה' בתכלית ובהבל בא ובחשך ילך ע"י התשוקה והצמאון לה' הוא ביתר שאת וביתר עז.

וְזָהָן מה שהמבול נק' מי נח, דאין הפי' שהמבול עצמו נק' מי נח, שהרי הוא הי' לשחת את הארץ, רק הפי' שע"י המבול נעשה אח"כ בחי' נייחא וכמ"ש ותרם התיבה, שע"י המבול נעשה אח"כ בחי' נייחא והתרוממות התיבה. ובעבודה מים רבים נק' טרדות הפרנסה, וע"י הטרדא אח"כ כשמתפלל ע"י נעשה התגברות האהבה כו', וכמ"ש ותרם התיבה כי תיבה הוא אותיות התורה ואותיות התפלה, וע"י

ותרגום של רשפיה הוא גומרי . . . גחלת: ראה אוה"ת נח שם תרכא, ב (בשם התרגום יונתן והאבן עזרא).

ידוע מ"ש בס"י . . . כשלהבת הקשורה בגחלת: בהבא לקמן בפיסקא זו ראה בארוכה באוה"ת נח (כרך ג) שם תרכא, ב. וראה גם דרך מצותיך קפב, א ואילך. המשך מים רבים תרל"ז ע' ע ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' כב"ג.

ד' יסודות הם כנגד ד' עולמות אבי"ע: ראה בכ"ז סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שפא [ובהנסמן שם בתחילת המאמר]. וזהו שנמשל הקב"ה לאש כמ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה: ראה בארוכה לקו"ת אחרי כה, ג

ואילך. סה"מ תרל" ע' שי ואילך. וע' שטו ואילך. תרח"צ ע' מט ואילך. בלק"ת פ' נצבים בדרוש אתם נצבים: דף מד, ג.

ותרם התיבה . . . ובעבודה . . . טרדות הפרנסה . . . אח"כ כשמתפלל: ראה בכ"ז בארוכה בתו"א פ' נח שם ט, סע"א. ט, ג ואילך.

תיבה הוא אותיות התורה ואותיות התפלה: ראה כתר שם טוב בהוספות ס"ז"י. צוואת הריב"ש סו"ס עה. או"ת להה"מ ז, ב. לקו"ת פנחס ע, ב. תו"ח נח סא, ב. [ובהמ"מ שם בהוצאת תשנ"ג]. אוה"ת נח סא, ג. תרמ, א. סה"מ תרל"ב ח"א ע' ו. תרל"ג ח"א ע' ב. וש"נ.